

FESTNÍK

ISTROPOLITANA PROJEKT

14. 6. 2016

Nabitý program hektických festivalových dní pôsobí aj napriek svojej rôznorodosti ako stereotypná šablóna. Zobudiť sa, ranná diskusia, káva tečie potokom, niekoľko predstavení, prípadná návšteva sprievodného programu a pre šťastlivcov aj nočná party, na ktorej tečie potokom nielen pivo. Mysle a bruška prstov členov redakcie však azda najväčšmi trápí napĺňanie stránok nášho festivalového denníka, ktorým sa vám snažíme krátiť chvíle pri káve a pive alebo časové medzery medzi jednotlivými predstaveniami. Divadelné dosky budú v priebehu predposledného dňa festivalu patriť Európanom. Každá z trojice krajín však prichádza s inou poetikou.

Študenti z Malagy sa predstavia s tanečnou inscenáciou, do MDPOH sa po dvoch rokoch vrátia nemeckí rebeli z Lipska a brnianska štylizovaná dráma zasa kombinuje pohyb s hudbou. Po dvoch zamračených dňoch sa na Bratislavu opäť usmialo slnko. V prípade, že ste do nášho mesta zavítali po prvýkrát, využite svoj voľný čas na potulky Starým mestom. Divadelný puch vymeňte za čerstvý vzduch. Festník si prípadne odložte na neskôr. Naše postrehy sú predsa len stálejšie ako premenlivé počasie.

Ján Balaj

Organizátori:

Festival je členom:

Reklamní partneri:

Automobilový partner:

Volkswagen Slovakia

Festival podporili:

Partneri:

Lab'

MADE BY VACULIK

Mediálni partneri:

Sme optimistky

Poliaci nedorazili. Nevadí. Tretia diskusia sa aj napriek tomu rozvinula do veľmi aktívnej debaty o rôznych prístupoch k vedeniu študentov herectva v Bulharsku a USA. Predsa len, keď si na konci zástupcovia daných krajín vymenia kontakty a spravia selfie, asi to bolo príjemné ráno.

Po rozjímaní amerických kolegov o neuveriteľne sladkej chuti našich banánov, sme sa vrátili do višňového sadu. Zástupcovia bulharského tímu ozrejmili pozadie vzniku inscenácie a použitých prvkov. Inscenácia bola akousi rekonštrukciou režisérkinej dávnejšej tvorby. Jej hlavným cieľom bolo vystihnúť typickú atmosféru Čechovových hier, v ktorých sa stráca fabula a ako dôležitý sa naopak javí vnútorný svet postáv. Na otázku, prečo mali tvorcovia potrebu opätovne oživiť túto inscenáciu a priniesť práve túto tému, sme dostali veľmi jednoduchú odpoveď. Pri Čechovovi sa všetko začína. Venovali sme sa tiež motívu čajového rituálu, ktorý reflektuje naše naučené a zautomatizované správanie.

Diskusia so študentmi herectva z Arizony priniesla najmä prekvapivé informácie o spôsobe výučby na ich domácej univerzite.

Študenti sú vedení k naturalistickému herectvu a pracujú zväčša s klasickými textami. Hovoriac o vnímajú ako začiatok akejsi novej vlny autorského divadla a príklonu k štylizácii na domácej akademickej pôde. Autorom textu je mladý študent herectva Austin Wright, ktorý sa na základe vlastnej básne rozhodol hľadať prepojenia medzi poéziou a divadlom.

Vzájomný kontrast práce so slovom týchto dvoch inscenačných tímov spustil zaujímavú diskusiu o rozličných prístupoch v daných krajinách. Bulhari pri tvorbe svojej inscenácie vychádzali z pohybu, na základe ktorého následne hľadali emócie. Američania, naopak, vychádzali z prvotného hľadania motívácií a prepojení na osobné zážitky hercov. Následne sme diskutovali o rozličných témach, nielen o štúdiu herectva, ale aj náročnej úlohe nepodľahnúť očakávaniam divákov, repertoáru a plneniu divadelných kás.

Napriek skromnejšej účasti nám včerajšie ráno spravilo deň. Veríme, že aj zajtrajšok sa bude niesť v podobnom duchu a nikto tentokrát nezaspí. Hlavne, nech to nie sme my dve. Tešíme sa a dovidenia! Pri káve a koláčikoch!

D&J

	Chromozómy	Záhrada vysnených kruhov	Zradený vzťah
Diana Pavlačková	☺ ☺	☺ ☺	☺ ☺
Júlia Pecková	☺ ☺	☺ ☺	—
Alžbeta Rusnáková	☺ ☺	☺	☺ ☺ ☺
Lucia Šmatláková	☺ ☺	☺	☺ ☺

Myslíte si, že divadlo môže byť sektou?

Divadlo môže byť sektou, ale v dnešnej dobe neviem, či sú ľudia do toho až takí zaničení, že by sa divadlu venovali ako sekte.
(Karol Rédli, študent VŠMU)

Neviem, či to môže byť sekta, ale niektorí ľudia ho môžu brať príliš vážne a príliš ho glorifikovať.
(Natália Fašánková, študentka VŠMU)

Určite môže byť sektou.
(Miroslav Švoňava)

Kde by skončil divadelný manažér, keby diváci neprišli do divadla?

Manažér by asi skončil v nejakej reklamke.
(Jakub Uríček, študent VŠMU)

Dnešný divadelný manažér nepracuje veľmi v divadle, tým pádom tam nemôže skončiť a nemôže odtiaľ ani odísť. Najprv by tam musel prísť, aby tam mohol byť.
(Veronika Ludrovská, študentka VŠMU)

V eventovke.
(Ľudka Kružliaková, študentka VŠMU)

Bývala by som v lese.
(Bet Kutliaková, študentka VŠMU)

V McDonalde.
(manažérsky ľud)

Workshop Opáč svoj hlas (Objavme možnosti) / foto Eva Miškovičová

Tiráž

Šéfredaktor: Ján Balaj, **Redaktori:** Martina Beňová, Barbora Forkovičová, Marek Godovič, Diana Pavlačková, Júlia Pecková, Alžbeta Rusnáková, Lucia Šmatláková, Dominika Uhlárová, Elena Zúborová, **Manažérka:** Katarína Thalerová, **Preklady:** Ján Jaroš, Lucia Malicová, **Fotografky:** Inés Andučičová, Eva Miškovičová

Shakespeare na rozhraní doby

Rozhovor s prof. Janou Wild, organizátorkou konferencie

Je fenoménom už po stáročia. Jeho hry sa uvádzajú v rôznych interpretáciách. V dobových i súčasných kostýmoch. Herci na školách sa učia jeho dialógy, pre mnohých je snom hrať v jeho hrách. William Shakespeare. V programe festivalu sa nachádzajú dve inscenácie inšpirované jeho hrami. Práve vo výročnom roku jeho úmrtia sa koná medzinárodná konferencia **Shakespeare na rozhraní**, ktorá reflektuje tohto najhranejšieho a najvýznamnejšieho dramatika a jeho dielo iným spôsobom, na aký sme zvyknutí.

Ako vznikol koncept konferencie Shakespeare na rozhraní?

Konferenciu sme chceli koncipovať viac zoširoka. Aby sme nehovorili len o divadle, literatúre a prekladoch. Chceli sme sa zmocniť fenoménu, ktorý prekračuje všetky hranice, aj z iných strán: z pohľadu filozofie, matematiky, výtvarných umení, ale aj komixu. V súčasnosti je téma Shakespeare v komikse v Českej republike veľmi populárna. Vychádza tam množstvo komixových vydání jeho diel. Sú to fenomény, ktoré reflektujú skutočnosť

viac zoširoka. Shakespeara recipujú nielen divadelníci a literáti, ale aj politológovia, informatici, astrofyzici. Vedela som, že čítajú Shakespeara a veľakrát sme sa o ňom rozprávali. Rozhodla som sa, že ich pozvem. Navyše sú všetci aj akademici, preto si myslím, že ich vystúpenia boli veľmi prínosné. Práve pre ten pohľad z inej strany.

Dostáva sa uvádzanie a recepcia Shakespeara do krízy, kopíruje v tomto súčasnosť?

Nedostáva sa do krízy. Možno u nás áno. V zahraničí sa často uvádza a práve dva výročné roky 2014 a 2016 sú dôvodom k organizácii najrozličnejších akcií, nielen divadelných. Shakespeare je totiž prítomný aj v iných aspektoch života a myslenia. U nás je toho podstatne menej, pravdepodobne tak ide o náš fenomén.

Čo by Shakespeare povedal na súčasnosť?

Mnohí hovoria, že Shakespeare by bol autorom hollywoodskych filmov alebo muzikálov. Som rada, že ho máme.

Marek Godovič

Ja som VIP / Poľsko / foto Eva Miškovičová

Chromozómy vzťahov

Marimer Espinoza Gaméz & Manuel Gonzáles López: Chromozómy Guadalajarská univerzita, Guadalajara

Inscenácia Chromozómy mexických študentov vznikla kolektívnou tvorbou. Zaoberá sa mnohými témami, najvýraznejšími z nich sú však problematika vzťahu dvoch ľudí opačného pohlavia a uvedomovanie si vlastnej osobnosti v opozícii voči tomu druhému.

Žena a muž, teda nositeľka chromozómu XX a nositeľ chromozómu XY, na scéne vystupujú ako pár. Inscenácia je fragmentarizovaná na sled kratších scén, ktoré zachytávajú bežné situácie a konflikty partnerského života. Každá kapitola má vlastný názov, ktorý je premietaný na natiahnuté plátno v pozadí javiska. Názvy niekedy viac, niekedy menej naznačujú obsah nadchádzajúcej scény a usporadúvajú tak jednotlivé témy celého diela. Dvaja herci nás vtiahajú do svojho osobného života, často vystúpia z diania, aby s nami zdieľali svoje myšlienkové pochody týkajúce sa ich partnera. Postupne obaja vyjadria svoju túžbu zakúsiť, aké by bolo žiť v tele toho druhého, cítiť to, čo cíti, vidieť jeho/jej očami. Dozvedáme sa napríklad aj to, že muža baví podpichovať svoju priateľku. Skúša, kam až môže zájsť, no zároveň ho to inšpiruje pri maliarskej tvorbe.

Postupne sa na scéne vystriedajú hádam všetky problémy a fenomény, aké môžu vo vzťahu dvoch ľudí nastať. Vidíme ako sa pár zabáva, háda, ako zhulení debatujú o pôvode človeka či riešia tehotenský problém. Žena aj muž nám prezradia svoje najväčšie strachy aj

túžby, až kým inscenácia nevyvrcholí v siahodlhých citových výlevoch oboch z nich. Domínujú otázky zmyslu spolužitia, človečej náture, podstaty vzťahov. Postavy vyjadrujú neistotu, ktorá ich sprevádza na ceste premenlivým životom.

Napriek tomu, že všetky spomínané témy sa bytostne dotýkajú každého z nás, inscenácia nedokázala prekročiť javiskový prah a zasiahnuť diváka priamo do jadra všetkých citov. Univerzálne témy totižto len veľmi slabo podporovala javisková akcia a väčšina scén bola založená na minimálnom priestorovom pohybe. Ani náznaky choreografie, ktoré sa objavili v inscenácii, nedokázali vyvážiť jej celkovú statickosť. Videoprojekcie premietané v niekoľkých scénach na plátno, plnili žiaľ len ilustračnú funkciu. Rovnako aj svetelný design slúžil iba ako atmosférotvorný prvok.

Problematická bola najmä záverečná časť, keď sa postavy naplno oddali svojim monológom vyjadrujúcim množstvo zmiešaných dojmov, vrátane celkového pocitu stratenosti vo svete ako takom. Spoločne tak vytvorili extrémne hutnú záplavu slov a emócií, naplnenú okrem iného aj klišéovitými pravdami o láske a zmysle existencie človeka.

Chromozómy oslovili zvolenou tematikou a bezprostrednou úprimnosťou, ktorá bola citeľná v celom diele. Inscenácii by však pomohla ako dôslednejšia dramaturgia, tak aj prehodnotenie celkového spektra použitých vyjadrovacích prostriedkov.

Babsi Forkovičová

foto Inés Andučičová

Deti na čakačke

Fabio Omodei: Záhrada vysnených kruhov

Divadelná akadémia Sofia Amendolea v Ríme, Rím

Je náročné nájsť vhodné slová, ktoré by opisali včerajšie talianske predstavenie. Študenti z Divadelnej akadémie Sofia Amendolea v Ríme nám vo svojej inscenácii Záhrady vysnených kruhov prezentovali svoju predstavu o tom, kde sa nachádzajú deti pred tým ako prídu na svet a čo na tomto abstraktnom mieste robia.

Už pri vstupe do divadelnej sály sa človek zarazí a premýšľa nad tým, čo ho nasledujúcu hodinu čaká. Desať hercov oblečených do bielych kostýmov, namaľovaní ako klauni z cirku, držia v rukách biele kruhy a striedavo na divákov kričia slová „mum, dad, i am here, call me“. Tieto slová znejú počas hudby, ktorá pripomína soundtrack k mainstreamovému bojovému filmu. A to bol iba začiatok. V tejto absurdnej poetike sa totiž niesla celá inscenácia.

Deti čakajú na svoje narodenie. Toto čakanie pre ne predstavuje utrpenie, pretože je to to jediné, po čom naozaj túžia. Rodičia na ne zabudli. Nenarodené stvorenia sa snažili zo všetkých síl prehovoriť. Z neurčitej čakárne však ich krik nebolo počuť. Tento príbeh je smutný. Naozaj. Veľmi. Pretože nech sa talianske deti, ktoré figurujú na čakacej listine, snažia akokoľvek zaujať, narodiť sa podarí iba jednému z nich. Prečo? Pretože v prípade tohto jedinca vyhrali vo vzťahu jeho rodičov

láska a mier. Ostatné deti zostali pre nefunkčnú rodinu, plnú násilia a diskriminácie. Autor textu a režisér inscenácie Fabio Omodei tvrdí, že nenarodené dieťa nie je pánom vlastného osudu. Dotýka sa témy, ktorú všetci poznáme - človek si jednoducho rodinu nevyberá.

Túto výpoveď tvorcovia doplnili netradičným javiskovým spracovaním. Detskí šašovia dupali, kričali, behali a tancovali. Ich pohybové kreácie síce boli premyslené, rytmicky presne zasadené do špecifickej hudby a herci, herečky pracovali synchronne, no to všetko je zbytočné ak forma prevýši obsah. Musíme oceniť snahu tímu vytvoriť zaujímavú inscenáciu, bohatú na vizuálne efekty. To sa odrazilo počas svetelných obrazov, ktoré vytvárali magickú atmosféru. Prepracovanú vizuálnu stránku však brzdila nahlas znejúca agresívna hudba, apelatívne výkriky trápiačich sa detí a absurdný dojem z celej inscenácie.

Nedokážem pomenovať, prečo je pre autora inscenácie detská téma takou dominantnou. Nevie, prečo po inscenácii Smrť deťom, s ktorou sa predstavili na minuloročnej Istropolitane, nasleduje Záhrada vysnených kruhov. Ich podobnosť je viac ako zrejma. Taliansky súbor nám každopádne prerazil príbeh, ktorého hlbší odkaz a spracovanie zostáva veľkou záhadou. Formálna dokonalosť, žiaľ, nezastúpi absentujúcu vnútornú výpoveď.

Júlia Pecková

foto Eva Miškovičová

Maharadža Lear z Jaipuru

**Ranbir Singh: Zradený vzťah
Univerzita v Rajasthane, Jaipur**

Na divadle a umení celkovo je krásne to, že sa nedajú vnímať iba z jedného uhla. Iste existuje mnoho rozdielov medzi krajinami či dokonca kontinentmi, ktoré človeka vedú k predstave, že práve ich zvyky sú tie správne a práve podľa nich by sa mala merať kvalita ostatných umeleckých diel.

Je smutné, keď sa niečo také stane na medzinárodnom divadelnom festivale, ktorého špecifikum tkvie práve vo vzájomnom zdieľaní tvorivých inšpirácií. Diváci počas celého predstavenia utekali z hľadiska preč, hrmotali dverami a rušili tvorcov. Mnohí z nich sú pritom sami tvorcami a neraz pocítili, aké nesmierne náročné je sústrediť sa na vytvorenie svojej postavy aj napriek dešpektu divákov.

Keby sme sa na inscenáciu divadelníkov z Indie chceli pozerať povrchno z europocentrického hľadiska, prirodzene by sme im mohli vytknúť deklamačné, takmer až patetické herectvo, orientované na diváka a hraničiace s melodramou. Mohli by sme odsúdiť bojové scény s drevenými dýkami, ktoré by v kontexte divadla strednej Európy pôsobili jednoducho groteskne.

Skúsme si uvedomiť, že máme pred očami predstavenie, ktoré pochádza z celkom iného kultúrneho zázemia. A namiesto apriórneho odsudzovania vyzdvihnime snahu tvorcov ukázať nám Shakespearovho Kráľa Leara

v celkom inom kontexte, než na aký sme zvyknutí. Z prostredia, ktoré rámcujú orientálne tance a z jeho vnútra prýštia emócie a obrovská chuť tvorcov nadviazať spojenie s divákmi. Kráľ Lear bol v poňatí Antral Theatre Group značne preškrtaný a čiastočne aj upravený. Dve staršie dcéry, Goneril a Regan prídu o život kvôli vlastnej zlobe a najmladšia dcéra Cordelia sa v závere stáva kráľovnou. Smrť dcér však pôsobila komicky kvôli nie najšťastnejšie zvoleným dreveným dýkam a tempu, ktoré sa v tejto časti vystupňovalo takmer až do allegro assai.

Absencia titulkov je vždy problematická, obzvlášť v prípade inscenácii postavených na texte. Tento organizačný problém však herci dokázali preklenúť takmer až hyperbolickou gestikuláciou či vzájomnou interakciou. Na javisku stáli hierarchicky usporiadaní, ženy najčastejšie vzadu. Na divákov tak neprestajne sálal strach, hnev či zúfalstvo.

Scéna bola jednoduchá, tvorená rôznofarebnými závesmi, kráľovským trónom či erbom s prekríženými šablami a slnkom. Pozoruhodnou zložkou inscenácie boli kostýmy, špecifické pre danú kultúru.

Aj vďaka tejto inscenácii sme mali príležitosť zistiť, ako veľmi flexibilné je Shakespearovo dielo. Rovnako nám dokázala, že ešte stále sa máme čo učiť, pokiaľ ide o rešpektovanie a chápanie iných kultúr.

Martina Beňová

foto Ines Andučičová